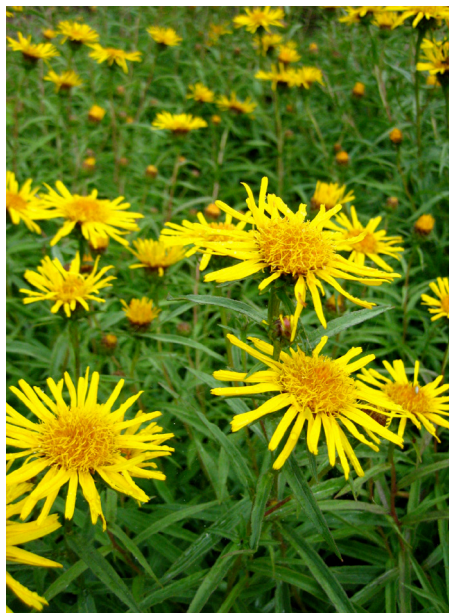

**RAPPORT 2007/1
ÅTGÄRDER FÖR HOTADE
INSEKTER PÅ KRISSLA**

2007

Tommy Lennartsson

FÖRFATTARE

Tommy Lennartsson

OMSLAGSFOTO

Anett Persson

PRODUKTION OCH LAYOUT

Upplandsstiftelsen

KONTAKT UPPLANDSSTIFTELSEN

Telefon 018-611 62 71

Hemsida www.upplandsstiftelsen.se

© Upplandsstiftelsen 2007

Utförda åtgärder har delfinansierats av Naturvårdsverkets
åtgärdsprogrammedel.

BAKGRUND

Inom Åtgärdsprogram för hotade insekter på krissla (under utarbetande) anges som en viktig åtgärd att uppta bete i några stora torra betesmarker med krissla. Åtgärdsprogrammet omfattar sex fjärils- och två skalbaggsarter; i Uppland förekommer bara de två skalbaggarerna (se figurer). Krisslan är beteskänslig men tål inte heller igenväxning, och för att gynna den och dess insekter behövs svagt nötbete sent på säsongen. Stora fållor är en förutsättning för att kunna åstadkomma tillräckligt svagt och oregelbundet bete.

Sedan 2005 har Upplandsstiftelsen genomfört inventeringar av krissla och hotade insekter som lever på dem längs norra Roslagskusten (fynduppgifter i bilaga 1 och 2).

Cassida murraea

GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER

Upplandsstiftelsen har under det senaste året börjat arbeta med åtgärder för att gynna de två skalbaggsarterna i Östhammars kommun. Större betesfållor är skapade vid Boda, där åtgärder och skötselinsatser sammanfaller med insatser för mnemosyne. På Raggårön är större betesfållor på gång och betade krisslalokaler finns också i Kallriga. Ytterligare stora betesfållor kan bli aktuella för vissa krisslaförekomster, om skötselplanering visar att det är lämpligt. Starten för insatserna har blivit något försenade och kunde inte påbörjas förrän hösten 2007 på Raggårön, något tidigare i Boda.

Cassida ferruginea

På Raggåröns extremt kalkrika marker är krisslan relativt vanlig i vägkanter och på åkerholmar och gamla betesmarker. Raggårön utgör, tillsammans med några andra lokaler längs Roslagskusten, Skandinavians enda förekomstområde för sköldbaggen *Cassida ferruginea*. Även svartbent sköldbagge, *Cassida murraea*, förekommer på Raggårön. Genom tillmötesgående markägare och djurhållare har det blivit möjligt att återuppta bete i området.

Vissa förekomster lämpar sig för att infoga i större betesfållor, medan andra kan betraktas som punktobjekt vilka får skötas på annat sätt. Skötsel är nödvändig för att stoppa igenväxning, men kan i många fall vara mycket extensiv (röjning med regelbundna intervall, anpassad väkantslätter etc.).

BETESMARK MOT NÄSVIKEN

I det aktuella området finns krissla längs vägkanter, på hygge och i glesa ungskogar som uppkommit efter §5:3-avverkningar i gammal betesmark i början av 1980-talet. Stängsel har börjat att upp under hösten 2007 och kommer att färdigställas till betessäsong 2008. Stängseldragning har diskuterats med mark- och djurägare och visas på kartan nedan.

Röjningar kommer att utföras efter behov, främst efter betessäsong 2007. Den sydvästra delen är idag ett hygge och behöver inte röjas. Den östliga delen av fällan blir skogsbete och igår främst för att ge vattenåtkomst för betesdjuren; eventuellt behövs viss utglesning. Övriga delar är ungskog och bryn som glesas i den utsträckning vi kommer överens om. Hela området kommer åtminstone de flesta år att betas sent, efter skörd på åkermarken.

Betesmarken kommer att betas sent tills vidare (från mitten av juli), så att krisslorna inte betas bort. Framöver kan svagt bete från juni övervägas.

A Hygge med spridda träd och buskar. Kan betas utan vidare, men viss röjning av ung asp är önskvärd och kan komma att behöva utföras då och då framöver. Krissla och *C. ferruginea* på hygget och i dikeskanterna mot vägen.

B. Gammal åker med luckig granplantering. Mycket krissla. Röjs till öppen betesmark.

C. Följ kanten av halvöppen hällmark. Viss röjning av bl.a. ung asp.

D. Grindar sätts upp så att betesdjuren kan nå vattnet.

E. Gammal åker. Mycket krissla och Raggaröns enda kända förekomst av *C. murraea*. Fin gammal betesskog norr om åkern, bl.a. med guckusko.

F. Hitta lämplig stängseldragning från hörnet på åkern (E), mot kanten av Stefans "naturreservat" och till kanten av den öppna hällmarken (C).

G. Möjlig framtida utvidgning av betesmarken.

H. Brynen runt åkern är rika på *C. ferruginea* och hålls öppna genom regelbunden röjning.

Röjning och rishantering omfattar ca 9 ha, stängsel på ca 2000m kommer sättas upp.

Djurägaren sätter stängsel, röjer, kör fram och ser till att det röjda flisas.

Intäkter från flis tillfaller markägaren.

Näsviken

GISTVALLEN

Skogsbete, gammal betesmark/åker och litet hygge; krissla och *C. ferruginea* förekommer mot stranden, i kant av gammal åker i söder samt (rikligt) på grannfastigheten (G på kartan).

Stängsel kommer börja att sättas upp under 2007 och färdigställs 2008.

Stängseldragning har diskuterats med mark och djurägaren och visas på bifogade karta. En möjlighet finns till utvidgning västerut. Mark och djurägaren pratar med den aktuella markägaren och tar med hans mark om det är OK. Betet förutsätter också att man kan komma överens med sommarstugeägarna om stängsling runt tomterna, men enligt markägaren är de positiva till bete i området. Markägaren pratar med dem.

Betas hela säsongen med svagt-måttligt betestryck tills vidare, men sent bete kan bli aktuellt framöver för att gynna krissla.

- A. Oröjd dunge med äldre al lämnas. I övrigt längs stranden röjs yngre al medan några gamla albuketter lämnas. Sträva efter att få in sol i beståndet B
- B. Huggs för skogsbete. Ett mindre hygge finns längs vägen och i ett parti har skogsbete redan huggits fram. Gör skogsbetet varierat, med en mosaik av luckor, dungar och fristående grovgreniga träd (det skall inte vara jämna avstånd mellan träden som vid skogsbruksgallring). Vidga befintliga gläntor och frihugg ytor som kan bli gräs- och örtrika. Spara eventuellt några små täta grandungar utan undervegetation.

Frihugg äldre tall och andra grovgreniga/vidkroniga träd som tidigare stått solexponerat. Spara senväxt och grovgrenig gran. På hygget huggs allt barr och det mesta av ungbjörken. Spara sälg, oxel och andra lövträd som inte är björk. Spara några björkar som har möjlighet att bli grovgreniga/vidkroniga.

- C. Området väster om C tas med i betesmarken under förutsättning att Henry är med på det. Isåfall behövs inte stängslet vid C.
- D. Lämpligt tillträde till stugan ordnas, exempelvis genom grind, flyttbar tråd eller genom att stänga runt.
- E. Fint gammalt bete med hassel och grov björk. Huggs till lövrik betesmark genom avverkning av asp, gran mm. Krissla i kanten mot åkern. En del lämplig ask sparas för nyhamling.
- F. Mycket fint f.d. bete med hamlad ask och björk, grov hassel mm. Hamlade träd friställs. All grövre hassel sparas t.v., men sedan kan några hasselpartier skötas med skottäkt för att göra betesmarken ljusare. Omhamling av ask bör göras så småningom.
- G. Rikligt med krissla och *C. ferruginea* i brynet mot åkern. Marken kan med fördel betas, vilket också skulle möjliggöra att sammanföra betesmarken med strandängar vid Koviken och med eventuellt framtida bete på Långören och Björkören.

Stängsel om ca 1000 m sätts upp (eller 1150 m om grannen mark tas med). Huggning och rishantering 4,2 ha (5,6 ha om grannens mark tas med). Intäkt från virke och flis bekostar avverkningsarbete och rishantering så långt möjligt (enl. ök. med markägaren), och restaureringen bör rimligen gå någotsånär jämnt upp (stängslingskostnad oaktad). Djurägaren ombesörjer försäljning av virke och flis och kontaktar Upplandsstiftelsen om arbetskostnaden för huggning och risplockning ser ut att bli avsevärt större än intäkterna (så att vi får möjlighet att diskutera omfattningen).

Gistvallen

Detta material är en enkel avrapportering där vi redovisar
arbete och resultat inom ett visst projekt som pågått under
det aktuella året.

Box 26074, 750 26 Uppsala
info@upplandsstiftelsen.se
www.upplandsstiftelsen.se